

Фінанси, банківська справа та страхування

УДК 336.662

Юрчишена Людмила Вікторівна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри фінансів і банківської справи

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Юрчишена Людмила Викторовна

кандидат экономических наук, доцент,

доцент кафедры финансов и банковского дела

Донецкий национальный университет имени Василия Стуса

Yurchyshena Liudmyla

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of Finance and Banking

Vasyl' Stus Donetsk National University

ORCID: 0000-0002-5904-0758

Ковальчук Ірина Миколаївна

магістр з фінансів, банківської справи та страхування

Донецького національного університету імені Василя Стуса

Ковальчук Ирина Николаевна

магистр финансов, банковского дела и страхования

Донецкого национального университета имени Василия Стуса

Kovalchuk Iryna

Master of Finance, Banking and Insurance

Vasyl' Stus Donetsk National University

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ КОРПОРАТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

**КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ К УПРАВЛЕНИЮ
ВНЕОБОРОТНЫХ АКТИВОВ КОРПОРАТИВНЫХ КОМПАНИЙ
CONCEPTUAL APPROACHES TO THE MANAGEMENT OF NON-
CURRENT ASSETS OF CORPORATE ENTERPRISES**

Анотація. В статті визначено, що необоротні активи складають основу матеріально-технічної бази підприємства, визначають його технічний рівень, виробничі потужності, здатність виконувати роботи, послуги. Досліджено підходи до визначення управління необоротними активами і визначено їх напрямки. Розроблено концепцію управління необоротними активами, спрямовану на покращення процесу формування необоротних активів. Концепція базується на таких принципах, як стратегічність, об'єктивність, збалансованість, ефективність, комплексність, визначено мети, ключових завдань, запропонованих методів управління та розкритих очікуваних результатів.

Розглянуто проходження трансформації управління необоротними активами, що дасть змогу в повній мірі охопити всю сферу діяльності корпоративних підприємств.

Здійснено аналіз динаміки стану та структури необоротних активів, результати якого наведені в статті, оцінено тенденції їх зміни за результатами діяльності паливно-енергетичної промисловості та АТ «Вінницягаз».

За результатом дослідження запропоновано процес управління необоротними активами, який передбачає проходження етапів для визначення альтернативних методів для прийняття управлінських рішень.

Ключові слова: необоротні активи, концепція управління необоротними активами, аналіз необоротних активів, процес управління необоротними активами.

Аннотация. В статье определено, что внеоборотные активы составляют основу материально-технической базы предприятия, определяют его технический уровень, производственные мощности, способность выполнять работы, услуги. Исследуются подходы к определению управления необратимыми активами и определены их направления. Разработана концепция управления необратимыми активами, направленную на улучшение процесса формирования основных средств. Концепция базируется на таких принципах, как стратегичность, объективность, сбалансированность, эффективность, комплексность, определены цели, ключевых задач, предложенных методов управления и раскрытых ожидаемых результатов.

Рассмотрены прохождения трансформации управления необратимыми активами, что позволит в полной мере охватить всю сферу деятельности корпоративных предприятий.

Осуществлен анализ динамики состояния и структуры внеоборотных активов, результаты которого приведены в статье, оценены тенденции их изменения по результатам деятельности топливно-энергетической промышленности и АО «Винницагаз».

По результатам исследования предложено процесс управления необратимыми активами, предусматривающий прохождение этапов для определения альтернативных методов для принятия управленческих решений.

Ключевые слова: внеоборотные активы, концепция управления необратимыми активами, анализ внеоборотных активов, процесс управления необратимыми активами.

Summary. The article defines that non-current assets form the basis of the material and technical base of the enterprise, determine its technical level, production capacity, ability to perform works and services. Approaches to the

definition of management of non-current assets and their directions are investigated. A concept of non-current assets management has been developed, aimed at improving the process of forming non-current assets. The concept is based on such principles as strategic, objectivity, balance, efficiency, complexity, defined goals, key objectives, proposed management methods and disclosed expected results.

The transformation of non-current assets management is considered, which will allow to fully cover the entire sphere of activity of corporate enterprises.

The analysis of the dynamics of the state and structure of non-current assets is carried out, the results of which are given in the article, the tendencies of their change are estimated according to the results of the fuel and energy industry and AT "Vinnytsiagaz".

Based on the results of the research, the process of non-current assets management is proposed, which involves passing stages to determine alternative methods for making management decisions.

***Key words:** non-current assets, concept of non-current assets management, analysis of non-current assets, the process of managing non-current assets.*

Постановка проблеми. Діяльність підприємств паливно-енергетичного комплексу є однією із передумов сталого економічного розвитку країни. Тому, розробка концептуальних підходів до управління необоротними активами корпоративних підприємств є актуальним, так як наявність ресурсного потенціалу є одним із факторів сталого економічного розвитку. Забезпеченість необоротними активами та їх правильне застосування є значимою проблемою сьогодення, так як за відсутності достатньої кількості сучасних будівель, споруд, техніки, обладнання не можливо досягти інноваційного розвитку виробництва. Тому, одним із актуальних питань управління необоротними активами є визначення джерел їх фінансування, за рахунок власних, позикових чи інших залучених джерел.

Актуальною проблемою дослідження є те, що в Україні на виробничих підприємствах низький рівень управління необоротними активами та залучення джерел фінансування для розширення матеріально-технічної бази, яка має забезпечувати функціонування підприємств, тому кінцевим результатом роботи є пошук шляхів покращення політики управління необоротних активів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні теоретичні напрацювання та аналіз проблем управління необоротними активами здійснювали такі вітчизняні вчені, як: Мочерний С.В. [7], Бланк І. А. [1], Островська Г. [8], Дема Д. І.[3], Віленчук О. М. [3], Дорохова Л. М. [3], Сеймон В. С.[11], Сокольська Р. Б. [5], Зелікман В. Д. [5], Акімова Т. В. [5], Мних Є. В. [6], Барабаш Н. С. [6], Шелудько В. М.[13], Письменна Т. В. [9] та інші, які зробили значний внесок у розвиток управління необоротних активів.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розроблення та обґрунтування концептуальних підходів до управління необоротними активами корпоративних підприємств, спрямованих на підвищення ефективності їх використання.

Виклад основного матеріалу. Діяльність сучасного корпоративного підприємства залежить від інструментів та методів управління на яких базуються рішення керівника щодо вибору структури активів та джерел їх фінансування. Від того, як необоротні активи сформовані на «старті», як буде організовано їх управління, як змінюється їх структура і якість, наскільки ефективно вони використовуються в господарському процесі, залежать фінансові результати підприємства в поточній, середньо та довгостроковій перспективах.

Дослідження економічної сутності, поняття та механізму управління необоротними активами здійснювали такі вчені та економісти, як: А. Маршал, Ф. Кене, І. Фішер, О. І. Волков, Д. Рікардо, Н. Л. Зайцев, Дж.

Кларк, К. Маркс, У. Петті, П. Самуельсон, А. Сміт та інші. Так, Сміт А. вважає необоротні активи головною рушійною силою економічного прогресу, до якого відносяться промислові й торговельні будівлі, машини й різні знаряддя праці, склади, «поліпшення землі» тощо [12, с. 205].

Досліджуючи поняття сутності «необоротні активи», Мочерний С. В. характеризує їх, як сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей, боргових прав підприємства, джерелами формування яких є грошові та матеріальні внески засновників, доходи від цінних паперів; одержані кредити; капітальні вкладення і дотації з бюджетів; надходження від роздержавлення, у т. ч. приватизації власності; придбання майна в інших підприємств, організацій; благодійні внески [7, с. 555].

В наукових дослідженнях Бланка І. А. розглядаються питання управління необоротними активами підприємств в ринкових умовах, розкриваються методи управління формування активів підприємства, їх використання в операційному та інвестиційному процесі з метою оптимізації їх обороту [1, с. 389-410].

Найважливіші проблеми фінансового менеджменту, концепції, інструменти, правила, методи й алгоритми розроблення і прийняття рішень, у тому числі щодо необоротних активів підприємств розкриваються у працях Островської Г. [8, с. 184-189].

Як визначає Кругляно А.В., управління необоротними активами доцільно поділити на такі етапи: аналіз необоротних активів підприємства в попередньому періоді; оптимізація загального обсягу і складу необоротних активів; забезпечення правильного нарахування амортизації необоротних активів підприємства; забезпечення своєчасного оновлення та ефективності використання необоротних активів підприємства; вибір форм і оптимізація структури джерел фінансування необоротних активів [10, с. 384-391].

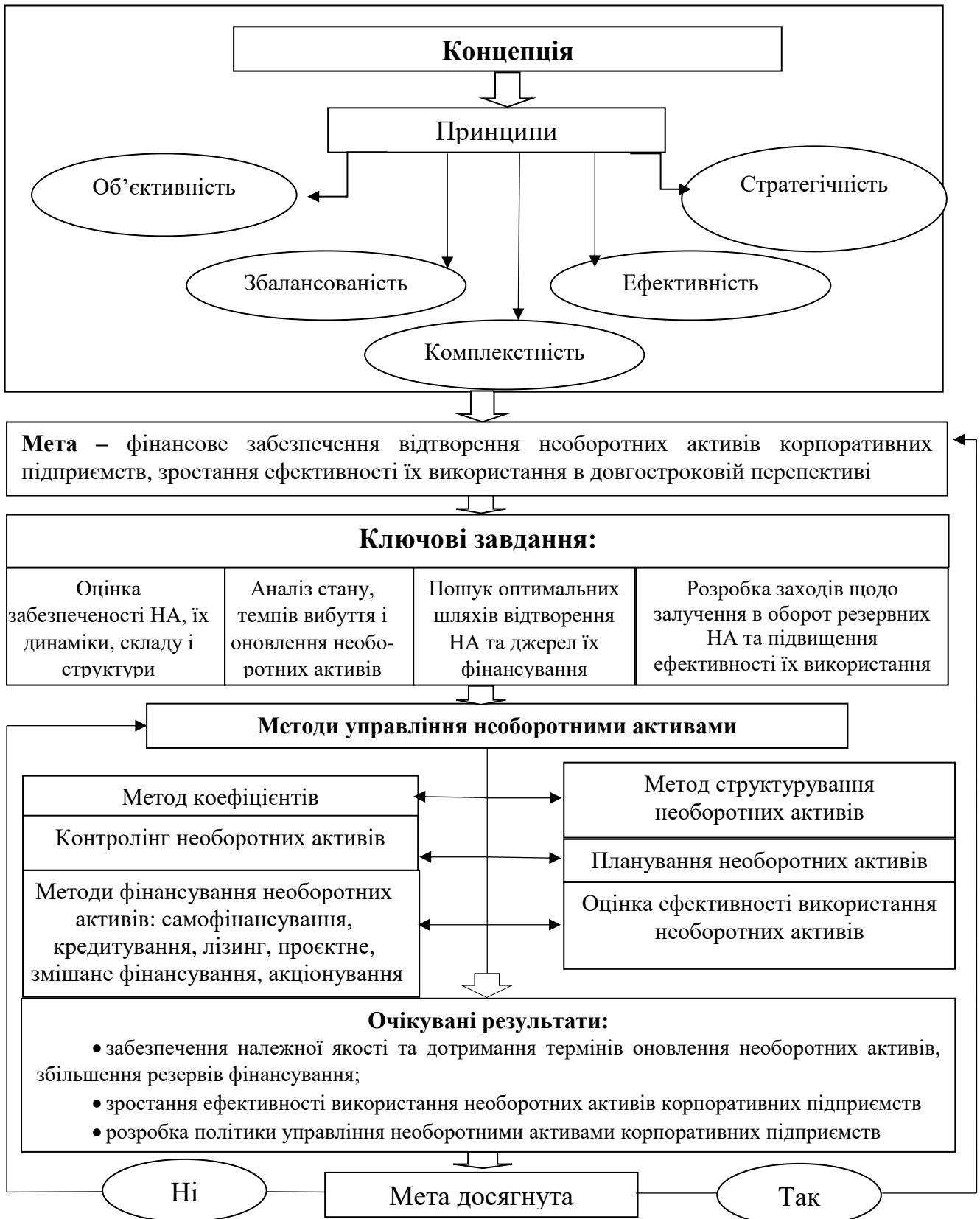

Рис. 1. Концепція управління необоротними активами корпоративних підприємств

Джерело: розроблено авторами

Головне завдання управління необоротними активами – дотримання розумного балансу між наявністю необхідних засобів виробництва і витратами з їх утримання на належному рівні, тому розробка концепції управління необоротними активами є інструментом обґрунтованого і ефективного управління необоротними активами корпоративних підприємств, що зображено на рисунку 1.

Концепція управління необоротними активами базується на принципах:

- 1) стратегічності – управління необоротними активами здійснюється з урахуванням обраної стратегії підприємства;
- 2) об'єктивності – управління повинно включати показники, застосування яких дозволяє сформулювати загальний напрямок розвитку підприємства з урахуванням ринкового впливу та процесів інноваційного розвитку;
- 3) збалансованості – урахування кількісної відповідності оптимально підібраних необоротних активів та виробничих потужностей підприємства;
- 4) ефективності – отримання економічних вигод у майбутньому за результатом використання необоротних активів;
- 5) комплексності – комплексність управління вимагає охоплення всіх ланок і сторін діяльності, всебічного вивчення причинних залежностей в діяльності підприємства.

Метою концепції є фінансове забезпечення відтворення необоротних активів корпоративних підприємств, зростання ефективності їх використання в довгостроковій перспективі. Досягнення зазначеної мети реалізується в результаті виконання наступних завдань:

- оцінка забезпеченості необоротних активів, їх динаміки, складу і структури;
- аналіз стану, темпів вибуття і оновлення необоротних активів;

- пошук оптимальних шляхів відтворення необоротних активів та джерел їх фінансування;

- розробка заходів щодо залучення в оборот резервних необоротних активів та підвищення їх ефективності.

Реалізація поставленого в концепції завдання щодо оцінки забезпеченості необоротних активів, їх динаміки, складу і структури можна дослідити на прикладі підприємств енергетичної промисловості (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка необоротних активів на підприємствах енергетичної промисловості за 2015-2019 роки (млн. грн.)

Актив	Роки					Темп приросту, % 2019 р. до	
	2015	2016	2017	2018	2019	2015 р.	2018 р.
Основні засоби та нематеріальні активи (залишкова вартість)	820386	867989	916730,5	998731,6	1075710,6	31,12	7,71
Знос	1285411	1295423	3053695	2091131,6	1479734,6	15,12	-29,24
Довгострокові біологічні активи	185,6	194,3	207,5	234,6	195,8	5,50	-16,54
Незавершені капітальні інвестиції	95627,8	115078,4	122067,7	146384,3	173187	81,11	18,31
Довгострокові фінансові інвестиції	45956,1	57895,9	67387,1	64061,2	47843,8	4,11	-25,32
Інші необоротні активи	32789,0	41567,2	44397,3	60225,9	61874,2	88,70	2,74
Всього необоротних активів	994924,5	1082725	1150790	1269637,4	1358811,4	36,57	7,02

Джерело: складено на основі [4]

За результатами аналізу у 2015-2019 рр. спостерігається позитивна динаміка зростання вартості необоротних активів на 36,57 %, за рахунок приросту основних засобів та нематеріальних активів на 31,12 %, незавершених капітальних інвестицій на 81,11 %, інших необоротних активів на 88,31 %. Така тенденція є свідченням того, що підприємства енергетичної промисловості розширюють свій потенціал за рахунок вкладання інвестицій, покупки акцій. Відносно попереднього року темпи

зростання показників є значно вищі, а по більшості з них від'ємними, що вплинуло на зменшення загальної величини необоротних активів у 2019 р. відносно 2018 р. на 7,02 % за рахунок зменшення довгострокових біологічних активів та довгострокових фінансових інвестицій, що призводить до тенденції зменшення можливостей придбання нових активів.

Коливання довгострокових біологічних активів протягом 2015-2019 рр. свідчить, що паливно-енергетична промисловість збільшила свої можливості за рахунок сезонних коливань, оскільки у 2019 р. відносно 2015 вони зросли на 5,5 %, хоча порівнюючи з 2018 роком спостерігається зниження на 16,54 %. Довгострокові фінансові інвестиції у динаміці зменшуються на 25,32 %, що зумовило зменшення фінансових вкладень, підприємства паливно-енергетичного комплексу вкладають кошти в реальні інвестиції з метою нарощування ресурсного потенціалу.

Необоротні активи мають визначальне значення в господарській діяльності підприємств паливно-енергетичної промисловості, що підтверджується результатами їх аналізу (рис.2).

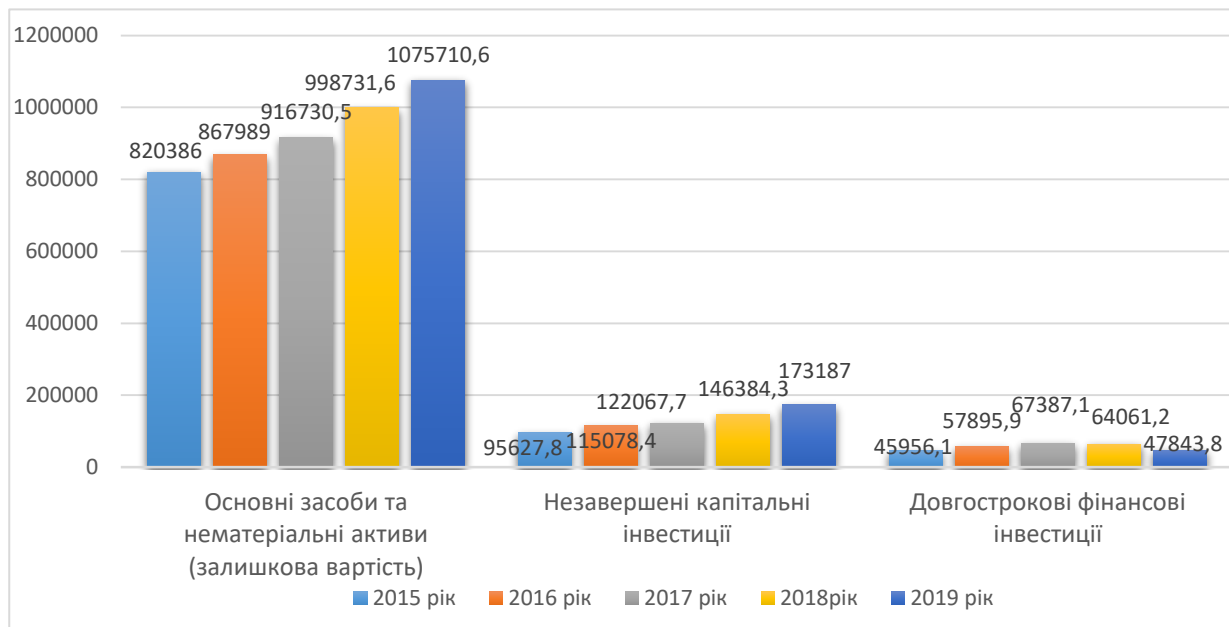

Рис. 2. Наявність необоротних активів в підприємствах енергетичної промисловості 2015-2019 рр.

Джерело: складено на основі [4]

На рисунку проілюстровано зміни, які відбулись у групі необоротних активів на підприємствах паливно-енергетичної промисловості, найбільше змін зазнали основні засоби та нематеріальні активи, які мають позитивну тенденцію щодо зростання, що стало можливим завдяки збільшенням тарифів на послуги і товар, які постачають корпоративні підприємства.

Аналіз зміни вартості основних засобів України розглянемо на основі динаміки змін основних засобів підприємств паливно-енергетичної галузі (табл. 2).

Таблиця 2

**Динаміка зміни вартості основних засобів України підприємств галузі
«виробництво та розподілення електроенергії, газу та води»
у 2015-2019 рр. (млрд. грн)**

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Усього основних засобів по Україні за всіма видами економічної діяльності, млрд. грн	7641,4	8177,4	7733,9	9610,0	9720
у т.ч. в галузі: виробництво та розподілення електроенергії, газу та води, млрд. грн	1736,1	796,6	781,3	1423,2	1565,56
Питома вага, %	22,72	9,74	10,10	14,81	16,11
Абсолютне відхилення до базисного періоду, +/- млн. грн	x	-939,5	-954,8	-312,8	-170,5
Абсолютне відхилення до попереднього періоду, +/- млн. грн	x	-939,5	-15,29	641,97	142,32
Відносне відхилення до базисного періоду, +/- %	x	-54,12	-55,00	-18,02	-9,82
Відносне відхилення до попереднього періоду, +/- %	x	-54,12	-1,92	82,17	10,00

Джерело: складено на основі [4]

За результатами розрахунків протягом 2015-2019 рр. спостерігається позитивна тенденція щодо зростання вартості основних засобів по Україні за всіма видами економічної діяльності.

У період 2015-2019 рр. відбуваються коливання вартості основних засобів України підприємств енергетичної галузі, в тому числі галузі

«виробництво та розподілення електроенергії, газу та води», відносно попереднього року відбулося зростання на 10 %, базового року зменшення на 9,82 %, проте починаючи з 2016 р. спостерігалася негативна тенденція, що є наслідком сезонних коливань зумовлених зниженням використання природного газу для сушіння збіжжя. Динаміка змін показників за 2015-2019 рр. в цілому є негативною, що зумовило скорочення вартості основних засобів на 170,5 млн. грн. або на 9,82 % за період дослідження. Однак порівняно з попереднім 2018 р. показник зріс на 10 %.

Позитивним явищем є постійне оновлення основних засобів паливно-енергетичної промисловості про що свідчить перевищення показника надходження над вибуттям основних засобів, і як наслідок, відбувається процес оновлення і нарощування виробничих потужностей (рис. 3).

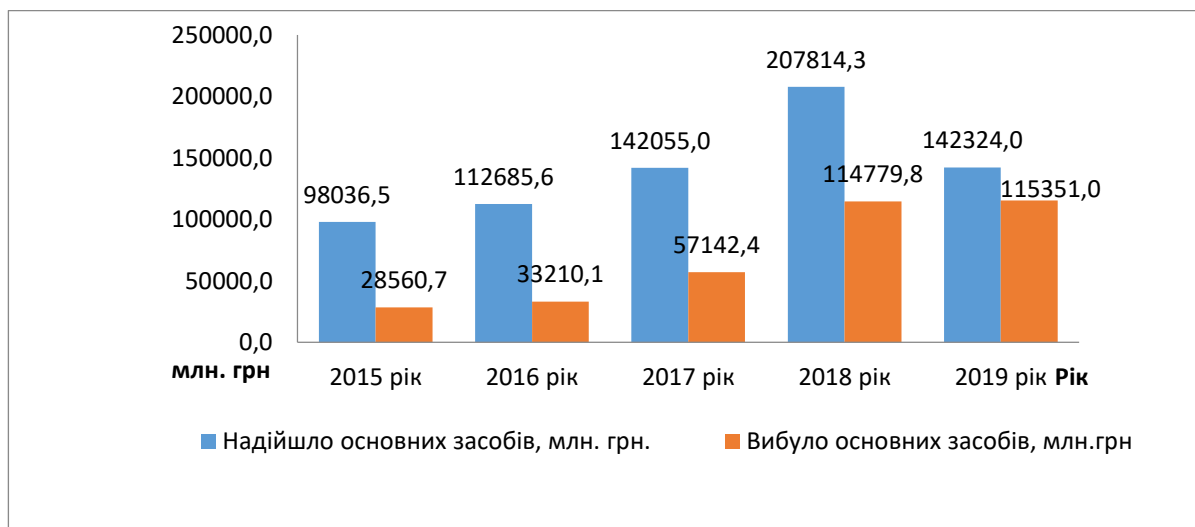

Рис. 3. Динаміка руху основних засобів у паливно-енергетичній промисловості протягом 2015-2019 рр.

Джерело: складено на основі [4]

Показники руху основних засобів демонструють перевищення темпів надходження над вибуттям, що є свідченням того, що підприємства паливно-енергетичної галузі впродовж останніх п'яти років здійснювали оновлення необоротних активів, найбільше змін відбулось протягом 2015-

2017 років за рахунок: проведення капітальних ремонтів мереж, придбання автомобілів, придбання ІТ- техніки, купівля обладнання.

Для розширення практичного застосування методів, які запропоновані у концепції управління необоротними активами, використаємо коефіцієнтний метод аналізу для оцінки стану необоротних активів на прикладі корпоративного підприємства паливо-енергетичній промисловості АТ «Вінницягаз», результати розрахунків наведені в табл.3.

Таблиця 3

Динаміка стану показників необоротних активів АТ «Вінницягаз»

Показник	Роки					Абсолютне відхилення (+/-) 2019 р. до	
	2015	2016	2017	2018	2019	2015 р.	2018 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Чисельність працівників	2278	2111	2158	2182	2086	-192	-96
Середньорічна вартість основних засобів	640344	665718	672894	739395	790555	150211	51160
Вартість виробленої продукції	146231	152842	154343	22268	-191740	-337971	-214008
Знос основних засобів	-282073	-330486	-357156	-358260	-417995	-135922	-59735
Балансова вартість на початок року	586597	625483	665718	672894	693611	107014	20717
Балансова вартість на кінець року	952360	971563	1030050	1078871	1179867	227507	100996
Вартість введених основних засобів	16509	560	96	10899	417995	401486	407096
Вартість виведених основних засобів	728	-	-	690	-	-	-
Фондоозброєність	281,09	315,35	311,81	338,86	378,98	97,89	40,12
Фондомісткість	4,38	4,35	4,36	33,21	-4,12	-8,5	-37,33
Фондовіддача	0,23	0,22	0,23	0,03	-0,24	-0,47	-0,27
Коефіцієнт зносу	-0,305	-0,331	-0,346	-0,357	-0,354	-0,049	0,003
Коефіцієнт придатності	0,1305	0,1331	0,1346	0,1357	0,1354	0,0049	-0,0003
Коефіцієнти оновлення	0,028	0,0008	0,0001	0,02	0,35	0,322	0,33
Коефіцієнти вибуття	0,0007	-	-	0,001	-	-	-

Джерело: складено на основі даних фінансової звітності АТ «Вінницягаз»

Провівши аналіз даних таблиці 3, визначено, що середньорічна вартість основних засобів на початок року у 2019 році, порівняно з минулими роками збільшилась на 15011 тис. грн та 51160 тис. грн відповідно. Зміна цього показника призвела до збільшення показника річного приросту вартості основних засобів.

Протягом 2017-2019 рр. відбувається коливання показника фондомісткості, який у 2019 році порівняно з 2015 зменшився на 8,5 та порівняно з 2018 роком на 37,3. Це було зумовлене перш за все зменшення вартості основних фондів на одиницю виробленої продукції.

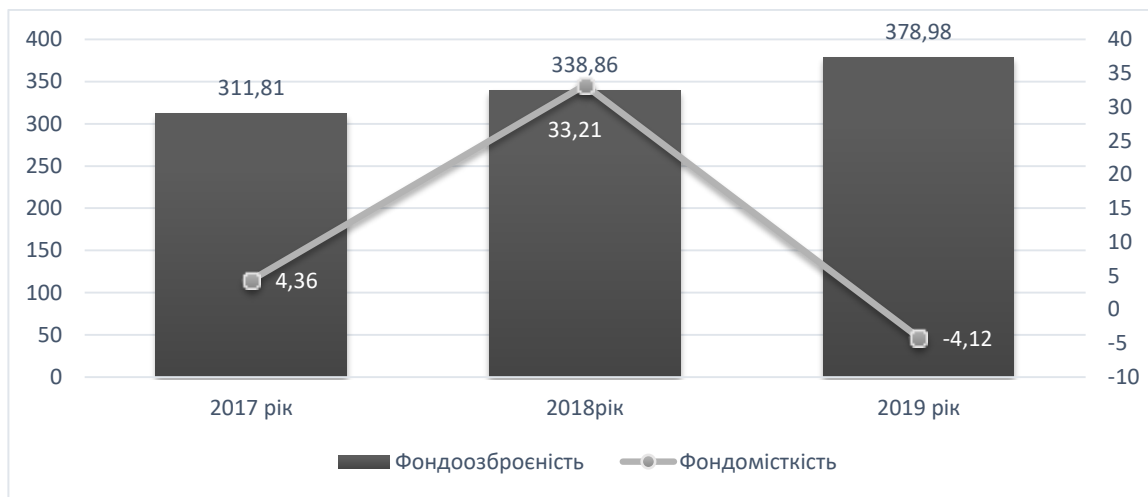

Рис. 4. Динаміка зміни показників фондоозброєності та фондомісткості АТ «Вінницягаз» за 2017-2019 рр.

Джерело: складено автором

Протягом 2015-2019 років коефіцієнту зносу притаманні певні коливання, так у 2019 рік порівняно 2015 роком він зменшився на 0,049 пункти відсотка, що відбулося за рахунок зменшення суми зносу на 135922 тис. грн. Порівнюючи 2019 рік з 2018 показник збільшився на 0,003%, що призвело до зменшення кількості придатних до подальшого використання основних засобів.

Таким чином, за результатами проведеного аналізу необоротних активів паливно-енергетичної промисловості та АТ «Вінницягаз» можна охарактеризувати їх стан як задовільний, що підтверджує ефективність

управлінських рішень та правильно обрану політику управління необоротними активами на підприємствах паливно-енергетичної промисловості.

За результатами проведеної оцінки та аналізу необоротних активів розроблено та запропоновано процес управління необоротними активами, що є передумовою підвищення ефективності управління необоротними активами (рис. 5).

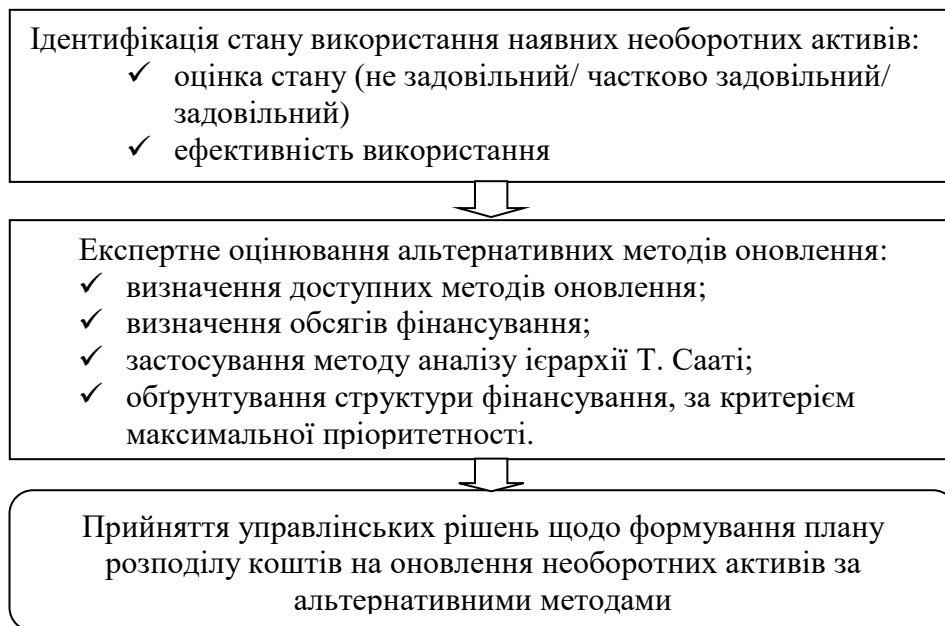

Рис. 5. Процес управління необоротними активами корпоративних підприємств

Джерело: власна розробка

На першому етапі здійснюється ідентифікація стану (задовільний, незадовільний, частково задовільний) та ефективності використання необоротних активів, їх обсягів на основі визначення множини оцінок.

Наступним етапом процесу управління необоротними активами є визначення альтернативних методів оновлення, які можуть застосовувати корпоративні підприємства, зокрема, це:

- визначення доступних і доцільних методів оновлення необоротних активів, серед яких виділяють: ремонт, заміна, покупка, оренда;

- визначення за результатами аналізу потреби в необоротних активах та альтернативних джерел їх фінансування;

- застосування методу аналізу ієрархії Т. Сааті, що полягає у розподіленні проблеми на ієрархію, вершиною якої є головна проблема – оновлення необоротних активів, на нижчих рівнях визначаються цілі альтернативи вирішення проблем. Експерти пропонують набір альтернатив, серед яких обирається найкраща ідея та проводиться її оцінка, розробляються схематичні моделі для прийняття остаточного вибору;

- обґрунтування структури фінансування, за критерієм максимальної пріоритетності, суть метода полягає у виборі максимально пріоритетної для оновлення ланки джерела фінансування проведення всіх техніко-технологічних покращень.

Завершальним етапом прийняття управлінських рішень є обґрунтування плану фінансування, що включає визначення:

- цілей фінансування за окремими методами;
- джерел фінансування (амортизаційний фонд, інвестиції, загальний або спеціальний рахунок тощо);
- період фінансування;
- очікувані результати.

Перевагою застосування процесного підходу до управління необоротними активами є вивчення взаємодії підприємства з внутрішнім середовищем, системний підхід до розгляду структури елементів системи, наявність інформаційної бази щодо стану і структури необоротних активів, ідентифікація методів контролю системи, виявлення проблем формування необоротних активів на кожному з етапів, прийняття альтернативних економічно обґрунтованих рішень як в поточному, так і плановому періоді.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Управління необоротними активами корпоративних підприємств можна розглядати з позиції ефективності їх використання в господарському процесі.

Основним завданням удосконалення управління необоротними активами корпоративних підприємств в Україні є пошук оптимальних шляхів оновлення необоротних активів та джерел їх фінансування, а також розробка заходів щодо залучення в оборот активів та підвищення ефективності їх використання.

На підприємствах необхідно впроваджувати комплексний підхід до трансформації управління необоротними активами, який повинен не тільки кількісною, а й якісною мірою сприяти впровадженню новітніх технологій, швидко освоювати нові проєктні потужності, вводити в дію нові технологічні агрегати та устаткування, що призведе до виведення підприємства на новий технологічний рівень.

За результатами дослідження було сформовано концепцію управління необоротними активами корпоративних підприємств, яка базується на визначених принципах, методах, завданнях для досягнення поставленої мети та прийняття рішення.

Проблема вирішена лише частково, тому перспективи подальших досліджень доцільно здійснювати у напрямку розробки моделі управління необоротних активів у корпоративних підприємствах із врахуванням особливостей сфер діяльності.

Література

1. Бланк И. А. Управление активами. К.: Ника-Центр 2006, 720 с.
2. Борисов А. Б. Большой энциклопедический словарь. М.: Книжный мир.
3. Дема Д. І. Фінансовий менеджмент : підручник / Д. І. Дема, Л. М. Дорохова, О. М. Віленчук [та ін.]. Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 20.10.2020).

5. Король Г.О., Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Облік, перевірка й аналіз у системі фінансового контролю на підприємствах: монографія. Дніпро: Ліра, 2018. 136 с.
6. Мних Є.В. Фінансовий аналіз: підручник / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. К.: КНТУ, 2014. 536 с.
7. Мочерний С. В., Устенко О. А., Чеботар С. І. Основи підприємницької діяльності : навч. посіб. К. : Видавничий центр Академія, 2005. 280 с.
8. Островська Г. Фінансовий менеджмент : підруч. Тернопіль : Підручники і посібники, 2016. 512 с.
9. Письменна Т. В. Фінансові ризики в господарській діяльності підприємства / Т. В. Письменна // Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. 2015. № 3. С. 151-158.
10. Райзберг Б. А., Лозовский Л. Ш., Стародубцева Е. Б. Современный экономический словарь. 6-е изд., М.: ИНФРА-М, 2012. 315 с.
11. Сеймон В. С. Бухгалтерський облік необоротних активів в Україні та Угорщині: порівняльний аспект, 2016. 23 с.
12. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. М. : Соцэкгиз, 1962, 684 с.
13. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент: підруч. 4-ге вид., стер. К., 2017. 375 с.

References

1. Blank I.A. Asset Management. К. : Nika-Center. 2006. 720 p.
2. Borisov A.B. Large encyclopedic dictionary. М. : The book world.
3. Dema D.I. Financial management: a textbook / D. I. Dema, L. M. Dorokhova, O. M. Vilenchuk [etc.]. Zhytomyr: ZhNAEU, 2018. 320 p.
4. State Statistics Service of Ukraine. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (access date: 20.10.2020).

5. Korol G.O., Sokolskaya R.B., Zelikman V.D., Akimova T.V. Accounting, verification and analysis in the system of financial control in enterprises: a monograph. Dnipro: Lira, 2018. 136 p.
6. Monk E.V. Financial analysis: a textbook / E.V. Monk, NS Barabash. K. : KHTY, 2014. 536 p.
7. Mocherny S.V., Ustenko O.A., Chebotar S.I. Fundamentals of entrepreneurial activity: textbook. way. K. : Publishing Center Academy, 2005. 280 p.
8. Ostrovskaya G. Financial management: textbook. Ternopil: Textbooks and manuals, 2016. 512 p.
9. Pismenna T.V. Financial risks in the economic activity of the enterprise / T.V. Pismenna // Visnyk of Zaporizhzhya National University. Economic sciences. 2015. № 3. PP. 151-158.
10. Reisberg B.A., Lozovsky L.S., Starodubtseva E.B. Modern economic dictionary. 6th ed., M. : INFRA-M, 2012. 315 p.
11. Seimon V.S. Accounting for non-current assets in Ukraine and Hungary: a comparative aspect / V.S. Seimon. 2016. 23 p.
12. Smith A. A study of the nature and causes of the wealth of peoples. M.: Sotsekgiz. 1962. 684 p.
13. Sheludko V.M. Financial Management: textbook. 4th ed., P. K., 2017. 375 p.